

УДК 811.161.2+821.161.2+008

Алла Архангельська

Університет ім. Ф. Палацького в Оломоуці, Чеська Республіка

**VIII ОЛОМОУЦЬКИЙ СИМПОЗИУМ
УКРАЇНІСТІВ «СУЧАСНА УКРАЇНІСТИКА:
ПРОБЛЕМИ МОВИ, ЛІТЕРАТУРИ ТА КУЛЬТУРИ»**

В Університеті ім. Ф. Палацького в Оломоуці 25—26 серпня 2016 р. відбувся VIII симпозиум україністів, співорганізаторами якого стали Інститут української мови та Інститут української літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України і Чеська асоціація україністів. У роботі симпозиуму взяли участь мовознавці, лінгводидакти, лінгвокультурологи та літературознавці з України, Польщі, Угорщини та Росії та Чеської Республіки. Наукові здобутки учасників форуму опубліковано у збірнику наукових праць VIII-го Оломоуцького симпозиуму україністів¹.

На урочистому відкритті заходу прозвучали слова вдячності проф. Йозефу Андершу — «батькові» й засновнику оломоуцької україністики, незмінному організаторові симпозиумів україністів середньої та східної Європи. Також коротко окреслено історію й сучасний стан україністики в Оломоуці, її здобутки та перспективи. Керівник кафедри славістики проф. Зденек Пехал подякував організаторам, гостям і учасникам, відзначив нерозривність зв'язку українців з європейським культурним контекстом. У вітальному слові президент Міжнародної асоціації україністів професор

¹ *Ucrainica VII. Současná ukrajínistika. Problémy jazyka, literatury a kultury. Sborník příspěvků z mezinárodní konference VIII. Olomoucké symposium ukrajínistů střední a východní Evropy. Olomouc, 25—27.08.2016. /A. Arkhanhelská, R. Merzová (eds.). — Olomouc: VUP. — 2016. — 668 s.*

Міхаель Мозер та голова Чеської асоціації україністів к.філол.н. Тереза Хланьова наголосили на значному внескові форуму в єднання україністів слов'янського та європейського простору.

Жваві дискусії учасників симпозіуму викликали виголошені на пленарному засіданні доповіді проф. Л. Генералюк «*Візуально-вербальна концептуалізація образу ХРАМУ в творчості Тараса Шевченка*», проф. М. Мозера «*Коротка історія української редакції церковнослов'янської мови*» та проф. А. Архангельської «*Пуризм в українському мовопросторі: ретроспектива і перспектива*».

Робота симпозіуму проходила у чотирьох секціях. У секції «**Мовознавство. Лінгвокультурологія**» особливий інтерес викликали доповіді, у яких висвітлено актуальні питання корпусної лінгвістики й використання автоматизованих та формалізованих лінгвістичних ресурсів і моделей у дослідженні різних аспектів буття української мови (М. Лагенбах, Н. Дарчук, О. Зубань), соціофонетичного опису українського мовлення сучасної молоді (М. Дружинець), вербалізації інтелектуальних характеристик людини в контексті проблем мотивації (О. Поліщук), репрезентованості українізмів у російських прагмонімічних найменуваннях (А. Ісакова). Традиційно у програмі симпозіуму представлено також історичномовні та порівняльні студії, зокрема дослідження періодів становлення української лексики з погляду зіставної палеославістики запропонували А. Чура та М. Вовчук. Сучасний зріз української етнолінгвокультури із проєкціями у лінгвокультурологію слов'янських народів окреслено у доповідях Я. Скотакової, Т. Камишанової.

У секції «**Текст. Дискурс. Теорія мовної комунікації**» предметом активного обговорення стали зразки різних дискурсивних практик — медійної, публіцистичної (М. Попко, Ю. Ткаченко), маркетингової (М. Кліщевська), виробничої сфери онлайн-інструкцій (С. Криворученко), художньо-мовної (Я. Сазонова). Питанням мовної поведінки у проєкції на регіональний мовопростір присвятили доповіді С. Соколова та В. Шелудько.

У секції «**Літературознавство. Перекладознавство. Фольклористика**» обговорено актуальні питання теорії літератури та літературознавства, спроектовані на внутрішній український та європейський культурний контекст (О. Меленчук, Я. Ходаківська, О. Ткаченко). Окрему увагу присвячено ідеї української ідентичності та її відтворенню засобами художнього тексту (О. Ковацька), проблемам перекладу художнього тексту близькоспорідненою мовою (Г. Мразкова, М. Пономаренко).

Секція «**Лінгводидактика і формування педагогічної культури**» об'єднала дослідників, сфера інтересів яких — це формування мовленнєвих навичок та соціокультурних цінностей у процесі викладання української мови, зокрема й у іноземній аудиторії, та проблеми міжкультурної комунікації студентів-іноземців (І. Веретенко, О. Лещенко, Г. Лісна (Лесная), Н. Назаренко).

У межах наукового форуму був організований Круглий стіл «**XX—XXI століття: жанрово-стильові й лінгвістичні метаморфози в українській**

мові та літературі», за матеріалами якого до початку симпозиуму опубліковано однойменну колективну монографію². Її автори простежили визначальні ментально-структурні коди буття сучасного слова, тенденції його трансформацій. Матеріали монографії засвідчили різноманітність жанрово-стильових і лінгвістичних інтеракцій в українській мові та літературі через часовий зв'язок, рецепції та рефлексії мовного й культурного досвіду українців ХХ та ХХІ ст.

Для обговорення на Круглому столі було визначено кілька домінантних тем. Перша з них — *«Аксіологічні константи сучасної мовної свідомості українців»* — стимулювала обговорення актуальних питань лінгвокогнітивістики та лінгвокультурології, пов'язаних з аксіонормативною інтерпретацією лінгвокультурним колективом свого мовного буття, «відчуттям» та «чуттям» мови її носіями, з метаморфозами світосприймання і мовомислення, втіленими у слові (О. Тищенко, І. Голубовська, С. Єрмоленко, А. Пономаренко, Т. Коць, Г. Сюта).

Тема *«Новітні процеси в номінаційному просторі української мови»* — об'єднавчий стрижень для низки доповідей і виступів, у яких було з'ясовано питання розбудови лексико-семантичної системи української мови, вплив змін у житті суспільства (соціодинаміки) на мову (лінгводинаміку), простежено активні процеси й тенденції номінації у різних підсистемах загальнонародної мови, їх вияви та результати з погляду націоналізації української мови й оновлення її виражальних засобів (А. Архангельська, Є. Редько, А. Нелюба, Я. Старченко).

Третю тему *«Сучасні підходи до вивчення актуального стану мови та виявлення її змін»* активно обговорювали дослідники, у центрі уваги яких постали корпусні та лексикографічні технології опису динаміки мовної системи, зокрема й з погляду гендеру, застосування методів схематизації в описі концептуального змісту граматичної семантики, аналітичні студії процесів націоналізації окремих терміносистем (І. Кульчицький, О. Левченко, Я. Бутельський, О. Таран, О. Орленко, У. Холод).

Навколо четвертої теми *«Літературний процес ХХ—ХХІ століть: рецепції національного досвіду і європейських традицій»* було зосереджено дослідження, присвячені відображенню в літературі українського шістдесятництва, української діаспори, творчості сучасних українських письменників і поетів засвоєння вітчизняних традицій та європейського досвіду й міжвидових інтеракцій на тлі національної культури як синкретичного феномена у світовому контексті (Л. Тарнашинська, С. Луцій, Л. Генералюк, Р. Мерзова).

Із підсумковим словом виступили О. Левченко, Л. Тарнашинська та А. Архангельська. Учасники Круглого столу запропонували зробити його регулярним та обов'язковим складником симпозиуму, який сприятиме

² ХХ—ХХІ століття: жанрово-стильові й лінгвістичні метаморфози в українській мові та літературі: Колективна монографія / Гол. ред. А. Архангельська. — Оloмоуc: VUP. — 2016. — 550 с.

обміну думками та результатами актуальних мовознавчих, літературознавчих, лінгвокультурологічних студій. Також було визначено тему наступного Круглого столу — «Інтертекстуальність та інтермедіальність в сучасному українському мовпросторі».

IX-й Оломоуцький симпозиум україністів заплановано провести наприкінці серпня 2018 р. Оргкомітет запрошує до участі всіх зацікавлених.

Актуальну інформацію про симпозиум оприлюднено на сайті

http://ukrajinistika.upol.cz/veda_a_vyzkum/sumpozium_2018_9osu.html

Статтю отримано 05.10.2016

Alla Arkhanhelska

Department of Slavonic Studies, Faculty of Arts at Palacký University
in Olomouc (Czech Republic)

8th INTERNATIONAL CONFERENCE OF UKRAINIAN STUDIES
OF CENTRAL AND EASTERN EUROPE «MODERN UKRAINIAN STUDIES:
PROBLEMS OF LANGUAGE, LITERATURE, CULTURE»

8th International conference of Ukrainian Studies of Central and Eastern Europe «Modern Ukrainian studies: problems of language, literature, culture». The conference was held on August 25–27 2016 at the Department of Slavonic Studies, Faculty of Arts at Palacký University in Olomouc (Czech Republic). Conference participants came from Poland, Austria, Russia, Ukraine and the Czech Republic. Current issues in teaching Ukrainian language and literature were discussed both in individual sections and at a plenary session. All contributions shared a common idea of preserving Ukrainian culture and promoting national self-identification.

Keywords: *conference, language issues, Ukrainian literature, Ukrainian culture, philology, National and European dimension.*

Мовна мозаїка

КОЛЯДНИК, КОЛЯДНИКИ, А НЕ КОЛЯДНИК, КОЛЯДНИКИ

Не заглянули до словників української мови ті, хто у святкові Різдвяні дні так захоплено розповідав про колядки і колядників, бо називав їх то *колядника́ми*, то *колядниками*. В українській мові ця назва в усіх відмінкових формах однини та множини має той самий наголос, що й у спільнокореневих словах *коля́дка*, *коля́дний*.

Отже, правильно наголошувати *коля́дник*, *коля́дника*, *коля́дникові* (-у), (з) *коля́дником*, (на) *коля́дникові* (-у), *коля́днику*; *коля́дники*, *коля́дників*, *коля́дникам*, (з) *коля́дниками*, (на) *коля́дниках*, *коля́дники*.

Катерина Городенська